

Urbana povijest u riječi i na djelu

Usporedni intervju - prof. dr. Sarah Rees Jones i prof. dr. Katalin Szende

Sredinom studenoga tekuće godine na Hrvatskom institutu za povijest (u organizaciji projekta “Grad hrvatskoga srednjovjekovlja: društvene strukture, topografija i urbani život”) održan je međunarodni skup “Grad hrvatskoga srednjovjekovlja: vlast i vlasništvo”, na kojemu je - osim domaćih stručnjaka za povijest srednjovjekovnoga grada - gostovalo i nekoliko vrlo uglednih i međunarodno priznatih istraživača srednjovjekovne povijesti. Stoga je uredništvo *Povijesni prilozi* odlučilo “iskoristiti” tu prigodu te neke od stranih istraživača upitati o njihovim iskustvima u istraživanjima povijesti grada i njihovu viđenju stanja istraženosti tih pitanja u Hrvatskoj.

Kao sugovornike odabrali smo dvije ugledne znanstvenice s bogatim me-

prof. dr. Sarah Rees Jones

đunarodnim i sveučilišnim iskustvom: prof. dr. Sarah Rees Jones sa Sveučili-

Urban history in words and action:

A parallel interview with Professor Sarah Rees Jones and Professor Katalin Szende

In mid-November of this year, Croatian Institute of History hosted an international conference on “The Croatian Medieval Town: Authority and Property”, (organized by the institute’s project under the title “Croatian Medieval Town: social structures, topography, urban life”). The conference brought together local experts in the history of medieval towns and several internationally renowned scholars of urban history. For this reason, the editorial board of *Povijesni prilozi* decided to use this opportunity and ask some of our international guests about their experiences as urban historians, and their view of the state of the field in Croatia.

We interviewed two prominent scholars with rich international research and teaching experience: Dr Sarah Rees Jones from the University of York, Great Britain, and Professor Katalin Szende from the Central European University in Budapest, Hungary. Our intention was to gain an insight into the state of urban history in Western and Central Europe, and to situate the Croatian urban historiography within the international field.

Dr Sarah Rees Jones is a senior lecturer at the University of York and recent co-director of the Centre for Medieval Studies at the same university. Her re-

šta u Yorku (Velika Britanija) i prof. dr. Katalin Szende sa Srednjoeuropskoga sveučilišta u Budimpešti (Mađarska). Namjera nam je bila dobiti sliku stanja istraživanja povijesti grada u zapadnoj i srednjoj Europi tako da lakše pokušamo uvidjeti gdje se tu nalazi hrvatska historiografija.

Prof. dr. Sarah Rees Jones redoviti je profesor na Sveučilištu u Yorku i jedan od voditelja Centra za srednjovjekovne studije na istome sveučilištu. Njezin istraživački interes su srednjovjekovni gradovi, poglavito pitanje "srednjovjekovnoga građanstva" i način planiranja gradnje srednjovjekovnih gradova, tj. srednjovjekovni urbanizam. Urednica je više važnih izdanja koja se bave urbanom poviješću, a upravo završava i opsežnu monografiju pod radnim naslovom *Medieval York between the Norman Conquest and the Black Death* (Srednjovjekovni York između normanskoga osvajanja i crne smrti).

Prof. dr. Katalin Szende izvanredni je profesor na Odsjeku za srednjovjekovne studije Srednjoeuropskoga sveučilišta u Budimpešti, a od ove godine obnaša i pročelničku dužnost na istome odsjeku. Profesorica Szende stručnjak je za povijest gradskoga života i arhivsku građu, poglavito onu nastalu u kancelarijama srednjovjekovnih gradova o čemu svjedoči i njezina knjiga *Otthon a városban. társadalom és anyagi kultúra a középkori Sopronban, Pozsonyban és Eperjesen* (Kod kuće u gradu. Društvo i materijalna kultura u srednjovjekovnome Šopronu, Požunu i Prešovu) objavljena 2004. godine.

search focuses on medieval town, especially on the question of 'medieval citizenry' and the ways in which medieval towns were planned (medieval urbanism). She edited several important books on urban history, and she is currently completing a substantial monograph under the working title of *Medieval York between the Norman Conquest and the Black Death*.

Professor Katalin Szende is an associate professor at Department of Medieval Studies, Central European University in Budapest, and from this year

prof. dr. Katalin Szende

also head of the department. Professor Szende is an expert in the history of urban life and in archival sources, especially documents produced in chancelleries of medieval towns, as shown by her book *Otthon a városban. társadalom és anyagi kultúra a középkori Sopronban, Pozsonyban és Eperjesen* (At home in the town: Society and material culture in medieval Sopron, Pozsony and Eperjes), published in 2004.

Koje probleme i pitanja vezana uz povijest gradova smatrate trenutno najzanimljivijima i “u modi”?

Sarah Rees Jones: Mislim da su neki od pristupa koji su ponajviše “u modi” u vezi s onime što se obično opisuje kao “materijalni obrat” u povijesti - kako su srednjovjekovna društva razumijevala, oblikovala i odgovarala na materijalnu kulturu te kako je, s druge strane, materijalno oblikovalo srednjovjekovno društvo?

Za mene su neka od najzanimljivijih pitanja ona koja se tiču pismenosti - kako je porast pismenosti (i sposobnosti računanja) potaknuo promjene u srednjovjekovnome gradu? Najzanimljivija, no dosad malo istraživana, jest poredbena povijest gradova u Europi i izvan nje. Možemo li se odmaknuti od regionalnih i nacionalnih povijesnih tradicija kako bismo se pozabavili urbanom poviješću na komparativan način? Ovaj pristup povlači niz problema, prije svega u pogledu jezika i vokabulara, no također nudi i niz uzbudljivih novih mogućnosti.

Katalin Szende: Po mome mišljenju ovo pitanje treba razdijeliti na dva dijela - pitanja koja su ponajviše “u modi” nisu nužno i najzanimljivija. Među pristupima “u modi” “kulturalni obrat” proizveo je mnoga nova istraživačka područja - znanstvenici istražuju ne samo (dosada) zanemarivane ili marginalne skupine poput djece, starijih ljudi, invalida, skitnica, prosjaka i drugih nego i fenomene poput emocija, zvukova, mirisa i drugih manifestacija koje potpadaju u domenu osjetila.

Which problems and questions regarding the urban history you find the most intriguing and “trendy”?

Sarah Rees Jones: I think some of the most ‘trendy’ questions relate to what is often described as the ‘material turn’ in history. How did medieval societies understand, shape and respond to material culture and how did material matters in turn shape medieval urban society? For me some of the most “intriguing” questions relate to literacy. How did increasing literacy and numeracy drive change in medieval towns? Most intriguing (and little addressed) is the comparative history of towns across and beyond Europe. Can we break away from regional and national historical traditions to address urban history comparatively? There are many problems (of language and vocabulary) but also many exciting new possibilities.

Katalin Szende: In my view this question needs to be divided: the trendiest questions may not be the most intriguing ones. Among the trendy issues, the “cultural turn” has produced many new research fields. Scholars are not only looking at previously neglected or marginal groups, such as children, old people, cripples, vagabonds, beggars, and others, but also at phenomena such as emotions, sounds, smells, and other manifestations within the realm of senses. These issues, embraced first and foremost by French and Anglo-Saxon historical writing, have not gained much popularity in Central Europe so

Ove su teme popularne u francuskoj i anglosaksonskoj historiografiji, no ne toliko i u centralnoj Europi - dijelom zbog relativnoga manjka dokaza, a dijelom i zbog uobičajenoga zaostajanja "istočne" za "zapadnom" znanosti.

No, koliko god ove teme bile zanimljive, one dosad nisu ponudile uistinu nova razmišljanja i objašnjenja značenja urbaniteta ili pak procesa urbanizacije. No, teme koje je otvorio "prostorni obrat" u povijesnoj znanosti u tom se pogledu čine zanimljivijima. Gradovi su bili mjesta znatne prostorne složenosti. Metode i pristupi preuzeti iz povijesne geografije, koji nastoje interpretirati tu složenost - poput analize gradskih planova, posljednjih su godina znatno doprinijeli razumijevanju gradskih početaka, razvoja i propadanja - kako iz prostorne, tako i iz gospodarske, društvene te pravne perspektive.

Možemo li povijest gradova smatrati interdisciplinarnim poljem istraživanja?

Sarah Rees Jones: Da. Proučavanje prošlosti uvijek je interdisciplinarno.

Katalin Szende: Istraživanja gradova oduvijek su se nalazila na stjecištu nekoliko disciplina: društvene i gospodarske povijesti, arheologije, geografije, pravne povijesti, povijesti umjetnosti i arhitekture, crkvene povijesti te mnogih drugih poddisciplina. Tvrdnja da je uključivanje tih područja neophodno za razumijevanje povijesti gradova gotovo je banalna. No, problem leži u tome koliko široko želimo ocr-

far, partly because of the relative scarcity of evidence, partly because of the usual time-lag between scholarship in the west and east.

These themes, however interesting they are, do not seem to have come up with fundamentally new notions or explanations about the meaning of urbanity or the process of urbanization. Themes brought along by the "spatial turn" in historical research seem to be more intriguing for these latter questions. Cities and towns were places of considerable spatial complexity. Methods and approaches adopted from historical geography that address the interpretation of this complexity, for instance town plan analysis, have contributed much in recent years to the understanding of urban origins, development, or decline, from spatial as well as from economic, social and legal viewpoints.

Could we regard urban history as an interdisciplinary field?

Sarah Rees Jones: Yes. All study of the past is interdisciplinary.

Katalin Szende: Certainly, research on towns and cities has always been at the crossroads of several disciplines: social and economic history, archaeology, geography, legal history, art and architectural history, church history, and many more sub-disciplines. It has become almost commonplace that the inclusion of these fields is essential for our understanding of cities. The problem is rather how broadly we draw the margins and what circle of disciplines do we include. Urban history is a relatively new field of

tati granice područja i koje discipline želimo uključiti. Urbana povijest relativno je mlado samostalno istraživačko područje koje treba dokazati vlastiti integritet i razviti neovisni identitet. Studije u kojima su gradovi tek slučajne kulise, a ne žarište istraživanja ne spadaju u urbanu povijest.

Ulazi li povijest gradova u redoviti program edukacije na Vašemu sveučilištu?

Sarah Rees Jones: Da. Studenti i diplomskog i poslijediplomskog studija mogu izabrati predmete iz urbane povijesti.

Katalin Szende: Da, CEU nudi nekoliko predmeta u žarištu kojih je urbana povijest, na Odsjeku za srednjovjekovne studije, kao i onima za povijest, sociologiju i socijalnu antropologiju. Najopsežniji je, vjerojatno, pregledni predmet koji nudimo studentima dvogodišnjega magistarskog studija (MA), a koji razmatra urbani razvoj od kasne antike do današnjega vremena. Pored njega postoje i tematski predmeti o topografiji i gospodarstvu te predmet koji se usredotočuje na Carigrad – Bizant – Istanbul. Također je moguće studirati na specijalističkome studiju urbane povijesti (koji ne vodi do znanstvenoga stupnja), a koji se sastoji od koncentracije predmeta o urbanoj povijesti, a magistarska disertacija također bi se trebala dotaći urbanih aspekata.

study in its own right, younger than the fields mentioned above, and it needs to show its integrity and have its distinct identity. Studies that use cities just as accidental scenery and not as their focus do not belong to urban history.

Is urban history part of students' training at your university?

Sarah Rees Jones: Yes. At both undergraduate and postgraduate level they can take courses in urban history.

Katalin Szende: Yes, CEU has several courses focusing on urban history, at the Medieval Studies, History, and Sociology and Social Anthropology Departments. The most comprehensive one is perhaps a topical survey course for two-year MA students, which gives an overview of urban development from Late Antiquity to our times, but there are also thematic courses on topography and economy, as well as a course focusing on Constantinople – Byzantium – Istanbul. It is also possible to take a non-degree specialization in Urban History at the Medieval Studies Department which consists of a concentration of courses on urban history, and the MA theses of students taking this specialization the should also tackle urban aspects.

In your professional experience, is urban history sufficiently appreciated within European historiography?

Sarah Rees Jones: I still think we are lacking a strong comparative approach.

Imajući u vidu Vaše profesionalno iskustvo, smatrate li da je povijest gradova dovoljno zastupljena i cijenjena u europskoj historiografiji?

Sarah Rees Jones: I dalje mislim da nam nedostaje snažan poredbeni pristup. Većina urbane povijesti i dalje je ograničena nacionalnim povijestima. Atlas europskih povijesnih gradova (The European Historic Towns Atlas) časna je iznimka toga pravila kao i međunarodni kongresi poput "Srednjovjekovne Europe" (Medieval Europe), to jest Kongresa Europskoga arheološkog udruženja (koji se održava svakih pet godina), Međunarodnoga kongresa o urbanoj povijesti (The International Urban History Conference) te Međunarodnoga srednjovjekovnog kongresa (The International Medieval Congress) u Leedsu, koji nude mjesta za komparativna istraživanja, no ove mogućnosti još nisu imale većega utjecaja na publikacije u poredbenoj urbanoj povijesti.

Katalin Szende: Na europskoj razini urbana povijest ima vlastite časopise poput *Urban History* (izdaje Cambridge University Press), *Histoire Urbaine* (Paris), *Die Alte Stadt* (Esslingen), *Urbs* (Budapest), *Historia Urbana* (Sibiu) te nekolicinu istraživačkih instituta (Leicester, Münster, Stockholm) i sveučilišnih odsjeka, dvogodišnje kongrese Europskoga udruženja za urbanu povijest (European Association for Urban History) te godišnje sastanke Međunarodne komisije za povijest gradova (the International Commission for the History of Towns). Godine 2007. centralna je tema Međunarodnoga srednjovjekovnog kongresa (the Inter-

Most urban history is still confined within national histories. The European Historic Towns Atlas is a venerable exception to this tradition, and international conferences such as "Medieval Europe" (European archaeology conference held every five years), the International Urban History Conference, and the Leeds International Medieval Congress all provide venues for comparative work, but these have not yet much influenced publications in comparative urban history.

Katalin Szende: On a European level, urban history has its own journals, like *Urban History* (published by Cambridge University Press), *Histoire Urbaine* (Paris), *Die Alte Stadt* (Esslingen), *Urbs* (Budapest), *Historia Urbana* (Sibiu), etc., several research institutes (Leicester, Münster, Stockholm) and university departments, biannual conferences of the European Association for Urban History and annual meetings of the International Commission for the History of Towns. The International Medieval Congress in Leeds also had Cities as its focus in 2007. All these organs and institutions show that urban history has successfully asserted itself in the international historical arena. Its presence and appreciation varies from one country to the next. Cooperation with archaeologists, geographers and architects makes its contribution indispensable also for urban planners.

national Medieval Congress) u Leedsu bila "Gradovi". Ovi organi i institucije pokazuju da se urbana povijest afirmirala u međunarodnoj povijesnoj areni. No, prisutnost i uvažavanje urbane povijesti razlikuje se od zemlje do zemlje. Suradnja s arheolozima, geografima i arhitektima čini doprinos urbane povijesti neophodno važnim za urbaniste.

Kako biste opisali situaciju u Hrvatskoj glede stanja istraženosti povijesti gradova, poglavito u svjetlu netom završenoga znanstvenog skupa?

Sarah Rees Jones: Vrlo dobrom. Pod dojmom sam velikoga broja radova i prezentacija poslijedoktorskih istraživača visoke kvalitete.

Katalin Szende: Bilo je vrlo uzbudljivo vidjeti koliko je kolega, među njima i mnogo mladih znanstvenika, predstavilo nove rezultate iako je tema skupa bila dobro definirana tema gradskoga zemljoposjedništva, a ne općenito urbana povijest. Također mi je bilo drago susresti mnoge bivše i sadašnje studente Srednjoeuropskog sveučilišta. Imala sam priliku mnogo naučiti iz širokoga tematskog i prostornog pokrivanja, od dalmatinskih obalnih gradova do kontinentalne Hrvatske i Slavonije. Novi rezultati i analize pojedinih slučajeva potiču na daljnje komparativne studije te opsežniju preglednu studiju ili monografiju - po mogućnosti na engleskom i njemačkom jeziku - kako bi rezultati ovih istraživanja postali dostupnima široj međunarodnoj publici.

Having attended this conference, how would you describe situation regarding the urban history in Croatia?

Sarah Rees Jones: Very strong. I was very impressed by the large number of papers and presentations from post-doctoral researchers of high calibre.

Katalin Szende: It was very impressive to see how many colleagues, and among them many young researchers, had new results to present even if the theme of the conference was not urban history in general but the well-defined theme of urban landownership. I was glad to find many CEU alumni or students among them, too. I could learn a great deal from the broad thematic and spatial coverage, dealing with the Dalmatian coastal cities, with continental Croatia and with Slavonia alike. These new results and case studies would call for more comparative studies and a comprehensive survey or monograph, preferably in English or German, which would make these results available to a wider international audience.

Editorial board of *Povijesni prilozi/Historical Contributions*

Gordan Ravančić

Uredništvo Povijesnih priloga
Gordan Ravančić